

РОЗДІЛ VI. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

УДК 61]-378.22:371.132

Василь Гуменюк

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького
ORCID ID 0000-0003-2736-3875
DOI 10.24139/2312-5993/2022.06/272-283

СПРЯМОВАНІСТЬ СИНЕРГЕТИЧНОГО, АКсіОЛОГіЧНОГО, ДІЯЛЬНіСНОГО, СУБ'єКТ-СУБ'єКТНОГО МЕТОДОЛОГіЧНИХ ПІДХОДІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ ДО ПЕДАГОГіЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті конкретизовано сутність і спрямованість синергетичного, аксіологічного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного методологічних підходів у підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності. У спрямованості синергетичного підходу враховано цілісність і можливість оновлення системи медичної освіти на основі біфуркаційних процесів. Формування ціннісних орієнтирів у навчанні та професійному становленні майбутніх магістрів медицини визначено в контексті аксіологічного підходу. Основою діяльнісного підходу визначено процесуальні аспекти в організації різнопланової діяльності випускників магістратури. Зосереджено увагу на виявленні й підтримці суб'єктності майбутніх магістрів медицини у процесі підготовки до педагогічної діяльності.

Ключові слова: методологічні підходи, магістри медицини, вища медична освіта, синергетичний, аксіологічний, діяльнісний, суб'єкт-суб'єктний підходи, професійна підготовка, педагогічна діяльність

Постановка проблеми. Основу будь-якого фундаментального наукового дослідження складають методологічні підходи, які мають певну специфіку та спрямованість, що підкреслює контекст і особливості наукового пошуку. У підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності виокремлюється такі методологічні підходи, у процесі реалізації яких враховується різноспрямованість у формуванні сучасного фахівця медичної сфери. Характерними ознаками професійної постаті магістра медицини є такі, що можна вважати результатом цілеспрямованої реалізації чітко визначених методологічних підходів. Так, залучення майбутніх магістрів медицини у квазіпрофесійне педагогічно зорієнтоване середовище системи охорони здоров'я, уможливорює урахування різних аспектів професійної підготовки студентів (медичний, професійно-практичний, педагогічний, навчально-виховний, комунікативний та ін.), що створює умови для флуктуації від усталеного уявлення про професійну модель магістра медицини та

окреслює нові ознаки, на які доцільно орієнтуватися в освітньому процесі МЗВО. Таким ефектом володіє реалізація синергетичного підходу. Синергія в освітньому середовищі МЗВО охоплює процеси орієнтації освітнього процесу на формування професійних цінностей у кожного майбутнього магістра медицини, формування у студентів готовності до результативної педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я та організації міжособистісної взаємодії на різних рівнях (з пацієнтами, їхнім сімейно-родинним оточенням, колегами та ін.), що передбачає врахування аксіологічного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного методологічних підходів. Відтак актуалізується проблема уточнення напрямів реалізації синергетичного, аксіологічного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного методологічних підходів у підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової джерельної бази свідчить, що дослідники присвячували наукові розвідки різним аспектам методологічного забезпечення освітнього середовища. Так, науковці анонсують використання синергетичного підходу у системі вищої освіти (Батечко, 2012; Борщук, 2011; Вознюк, 2012; Іонова, 2011; Пономарьов, 2008; Шатковська, 2009 та ін.). Аксіологічний підхід дослідники розглядають в контексті розуміння цінності як значущості, нормативності, корисності, необхідності і доцільності (Кардашевська, 2013), позаяк «сенсове поле будь-якої цінності становлять значуще, належне, бажане, нормативне, мета й ідеал одночасно» (Innovative Approaches in Medicine, 2020, p. 53). Діяльнісний підхід у підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності визначає підґрунтя діялісно-перетворювальної спрямованості педагогічно та здоров'язорієнтованих поведінкових способів діяльності майбутніх магістрів медицини у системі охорони здоров'я (Русалкіна, 2017). Важливою ознакою суб'єкт-суб'єктного підходу дослідники визначають процеси самопізнання і самореалізації особистості, розвитку її неповторної індивідуальності (Бойко, 2012). Однак комплексного дослідження означених методологічних підходів у контексті підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності не виявлено.

Методи дослідження. У підготовці представленого матеріалу використовувалися методи теоретичного аналізу наукової джерельної бази для уточнення сутності визначених методологічних підходів. Узагальнення дало змогу конкретизувати напрями реалізації синергетичного, аксіологічного, діялісного, суб'єкт-суб'єктного

методологічних підходів у професійній підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Визначення спрямованості методологічних підходів у системі підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності уможливить урахування різних аспектів досліджуваного процесу.

Позаяк підготовка майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності різнопланова і зорієнтована на вирішення професійно-медичних і освітньо-педагогічних завдань у системі охорони здоров'я, відтак актуалізується використання *синергетичного підходу*, що впливає на професійне зростання майбутніх магістрів медицини (Вознюк, 2012, с. 208). Дослідники аргументують доцільність використання математичного апарату синергетики у сфері педагогіки (Шатковська Г., 2009: 330), що передбачає аналіз основних принципів синергетики в педагогічних системах (Вознюк, 2012, с. 57-60).

У спрямованості синергетичного підходу в підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності враховуються ознаки досліджуваної системи, яка має бути відкритою, самоорганізованою, нелінійною.

Про відкритість досліджуваної педагогічної системи свідчить така важлива ознака, як обмін інформацією, речовиною або енергією з зовнішнім стосовно системи світом (Медінцев, Завгородня, 2020). Адже процес навчання є перманентним обміном інформаційними потоками між суб'єктами освітнього процесу.

Урахування принципів синергетики дає змогу майбутнім магістрам медицини засвоїти й адаптувати інформацію професійно-медичного, комунікативно-процесуального, навчально-виховного, профілактично-пропедевтичного змісту в якісне знання, що може використовуватися студентами у практичній педагогічній діяльності в системі охорони здоров'я. Урахування різних окреслених аспектів у професійній підготовці майбутніх магістрів медицини свідчить про можливість самоорганізації системи, що сприяє підтримці її оптимального функціонування, самовідновлення і самозміни (Свідзинський, 2008, с. 396).

Про нелінійність анонсованої системи свідчить наявність і можливість вибору як викладачами, так і студентами альтернативних шляхів професійного розвитку майбутніх магістрів медицини у напрямі формування готовності до педагогічної діяльності. Величезна кількість сучасних методик навчання фахівців медицини та

інноваційних педагогічних технологій, що використовуються в медичних закладах вищої освіти (МЗВО), на перший погляд свідчить про присутність хаосу в системі медичної освіти. Проте в результаті появи точок біфуркації, де спостерігається руйнування старих структур та окреслення нових напрямів переходу системи медичної освіти на якісно новий рівень, наявність флуктуації (постійних трансформацій у сучасній системі медичної освіти) виникає можливість виникнення нових взаємозв'язків, взаємозалежностей у структурі медичної освіти загалом і, зокрема, виявлення нового якісного стану системи підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності.

У спрямованості реалізації *аксіологічного підходу* в межах дослідження враховуються ціннісні орієнтири майбутніх магістрів медицини, які з урахуванням синергетичного характеру педагогічної діяльності майбутніх магістрів медицини в цілісній структурі медичної освіти та галузі охорони здоров'я визначають такі аксіо-віхи:

- значущість професійно-медичних знань, умінь, навичок, досвіду, прагнень і мотивів (що поєднує аксіологічний підхід з компетентнісним) для професійного становлення фахівця медичної галузі;
- прийняття соціально значущих цінностей (життя, здоров'я, здоровий спосіб життя, профілактика) (Демінська, 2011), які визначають ціннісний контекст спрямованості педагогічної діяльності майбутніх магістрів медицини в системі охорони здоров'я;
- усвідомлення майбутніми магістрами медицини значущості поглибленого аналізу та оцінки різноманітних ризикогенних чинників для здоров'я пацієнта;
- готовність майбутніх магістрів медицини до створення і використання у педагогічній діяльності індивідуальних програм для корекції способу життя пацієнтів, спрямованого на ЗСЖ, мотивації пацієнтів до превентивного лікування, організації доцільної профілактичної та навчально-виховної роботи з пацієнтами й їхнім сімейно-родинним оточенням.

Спрямованість аксіологічного підходу в підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності визначається в контексті формування у студентів усвідомлення соціальної значущості процесу формування у пацієнтів нормативно-здоров'язберезувальної поведінки. Результатом реалізації аксіологічного підходу вбачаємо сформованість у студентів як фахівців медицини персональної відповідальності за збереження і зміцнення здоров'я населення в

системі охорони здоров'я. Відтак використання у професійно-профілактичній і навчально-виховній здоров'язбережувальній медичній практиці соціально значущих цінностей відобразить аксіологічний аспект особистісного становлення майбутнього магістра медицини й сприятиме усвідомленню його ролі у забезпеченні сталого розвитку держави та суспільства.

Підтвердження висловленої думки в контексті підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності знаходимо в наукових розвідках дослідників, які вважають, що аксіологічний підхід дає змогу перейти від декларації соціально значущих цінностей життя, здоров'я, ЗСЖ, профілактики в системі охорони здоров'я до їхнього втілення в професійно-профілактичних медичних практиках, коли здійснюється рекурсія від себе до іншої людини і в зворотному напрямі (Свінціцький, 2013); а суть педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я відображається як «турбота про інших» з внутрішнім змістом «турботи про себе» (Вовк, 2019).

Сприйняття соціально значущих цінностей дає змогу майбутнім магістрам медицини сформувати власну професійну позицію та цінності педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я, що забезпечує соціально-етичну, гуманістичну, психолого-педагогічну спрямованість медичної освіти. Таким чином, реалізація аксіологічного підходу спрямовується на професійний розвиток майбутнього магістра медицини як цілісної гармонійної особистості, в якого професійними цінностями визначено гуманізацію, фундаменталізацію та гуманітаризацію медичної освіти.

Гуманістичний сенс підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності відображається в окресленні ціннісних орієнтирів здоров'язбереження, спрямування на підтримку та покращення здоров'я населення, організації профілактичної, пропедевтичної, навчально-вихованої роботи з пацієнтами та встановлення оптимальної та ефективної взаємодії з усіма учасниками лікувально-діагностичного процесу. У діалозі учасників освітніх відносин на основі аксіологічного підходу забезпечується рівноправність, гармонія, баланс традицій та інновацій (Нікогосян, Асєєва, 2012), паритет прав на збереження життя, безпечну зумовленість задоволення природних потреб.

Спрямованість на фундаменталізацію медичної освіти базується на опануванні майбутніми магістрами медицини не тільки змісту дисциплін суто професійно-медичного характеру, але й урахування

специфіки педагогічного впливу на інших суб'єктів у системі охорони здоров'я, що забезпечують усвідомленість ціннісного вибору методів і форм здійснення індивідуальної освітньої траєкторії підготовки до педагогічної діяльності під час вирішення життєвих і навчально-професійних завдань (Асламова, 2017).

У спрямованості гуманітаризації підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності враховується їхня моральна позиція в діалектиці практичності і людяності, моральної відповідальності перед іншими людьми та суспільством загалом. Студенти покликані засвоїти не тільки теоретичний матеріал щодо здоров'я, гігієни, процесів здоров'язбереження та лікування, але й опанувати методи професійної діяльності лікаря в інтеграції з методикою навчання і виховання пацієнтів та їхнього найближчого сімейно-родинного оточення. Відтак у процесі активної участі в змодельованій квазіпрофесійній педагогічній діяльності під час практичних занять чи в процесі реальної лікувально-практичної діяльності в закладах охорони здоров'я у випускників магістратури формується ціннісно усвідомлений досвід педагогічного впливу на пацієнтів у напрямі формування здоров'язбережувальної поведінки ще на етапі освоєння професії, що знизить особистісні ризики професійної адаптації у перспективі професійного становлення в реальних умовах самостійної роботи за фахом.

Таким чином, аксіологічний підхід у підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності відображає значущість соціальних і професійних цінностей у роботі лікаря, визначає ціннісний зміст педагогічного супроводу пацієнтів та усвідомлення доцільності організації профілактичної роботи в системі охорони здоров'я.

Спрямованість *діяльнісного підходу* відображається в процесуальності підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності. В означеному контексті враховуються різні напрями діяльності студентів:

- освоєння змісту, сутності, специфіки професійної діяльності медичного персоналу з вищою освітою, зокрема магістрів медицини, з метою досягнення високого рівня професійної компетентності, що поєднує діяльнісний підхід з компетентнісним;

- опанування майбутніми магістрами медицини нового досвіду педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я, що інтегрує лікарську, навчально-виховну, профілактичну, пропедевтичну,

комунікативну та ін. практики, свідчить про готовність випускників МА-гістратури використовувати засоби організації профілактичної роботи з пацієнтами з метою запобігання найпоширеніших захворювань і відновлення повної або часткової функціональної незалежності та працездатності в нових професійно зорієнтованих ситуаціях, що свідчить про паралельно спільну реалізацію діяльнісного й інтегративного підходів;

- формування у пацієнтів знань, умінь, навичок і досвіду здоров'ятвірної та здоров'язбережувальної діяльності, що базується на усвідомленні майбутніми магістрами медицини ресурсних можливостей здоров'я.

Нам імponує дослідницька позиція Н. Лісної-Міських стосовно реалізації основних положень діяльнісного підходу в підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності, де визначено загальні способи вивчення, змістовні орієнтири досліджуваного процесу в логіці його процесуально-дієвого забезпечення, конгруентного забезпечення здоров'язбереження в системі охорони здоров'я, оскільки майбутні магістри медицини і пацієнти здатні розвиватися, навчатися і виховуватися лише в тому середовищі, де дотримуються параметри здоров'язбереження (Лісна-Міських, 2021).

Позаяк у контексті реалізації діяльнісного підходу основними суб'єктами процесу підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності є викладачі, студенти магістратури, пацієнти та медичний персонал закладів охорони здоров'я, які перебувають у системній і постійній міжособистісній взаємодії, відтак актуалізується проблема визначення сутності та спрямованості *суб'єкт-суб'єктного методологічного підходу*.

Враховувалися наукові тлумачення дослідників, які розглядають суб'єктний підхід як методологічний орієнтир в освітньому процесі ЗВО, що реалізується на основі опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей і способів дій, які забезпечують і підтримують процеси самопізнання і самореалізації особистості, розвитку її неповторної індивідуальності (Бойко, 2012).

Спрямованість суб'єкт-суб'єктного підходу в професійній підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності заснована на таких чинниках професійного становлення студентів у процесі навчання в магістратурі МЗВО:

- майбутні магістри медицини є суб'єктами вільного вибору професійної діяльності й роботи за фахом з урахуванням різних аспектів такої діяльності;

- студенти магістратури усвідомлюють себе представниками медичної спільноти, в роботі яких поєднується різноплановість функцій лікарського персоналу такої кваліфікації;

- у сучасних умовах здобуття вищої освіти, майбутні магістри медицини мають змогу самостійно обирати медичну спеціальність у роботі за фахом, що зорієнтовує їх на вибір тих дисциплін, вивчення яких сприятиме становленню унікальної особистості кваліфікованого фахівця медицини;

- у процесі професійної підготовки студенти самостійно вибирають оптимальні способи засвоєння професійно значущих знань, умінь, навичок та набуття індивідуального досвіду педагогічної діяльності у сфері охорони здоров'я, що спонукає їх на організацію самоосвітньої діяльності;

- освітня діяльність майбутніх магістрів медицини спрямовується на розвиток особистісно-професійного потенціалу кожного студента, що уможлиблює їхній розгляд як активних суб'єктів спочатку освітньої, а надалі – медично-професійної та педагогічної діяльності у системі охорони здоров'я;

- викладачі як суб'єкти освітньої діяльності у МЗВО спрямовують свій педагогічний вплив на сприяння самореалізації майбутніх магістрів медицини як компетентних фахівців, готових до міжособистісної взаємодії з іншими суб'єктами професійно-медичного, профілактичного, здоров'язбережувального, навчально-виховного середовища, створеного в закладах охорони здоров'я.

Таким чином, у реалізації суб'єкт-суб'єктного підходу в підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності враховується суб'єктність усіх учасників як освітнього середовища в МЗВО (студентів, викладачів, практикуючих лікарів як керівників навчальної практики), так і системи охорони здоров'я (медичних працівників, пацієнтів та їхнього найближчого сімейно-родинного оточення тощо).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Проблема підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності в сучасних умовах активних прогресивних трансформацій у системі охорони здоров'я та медичної освіти зумовлює потребу створення наукового підґрунтя анонсованого процесу, що передбачає

визначення сутності та спрямованості методологічних підходів. Реалізація методологічних підходів повинна враховувати різні аспекти як організації освітнього середовища у медичних закладах вищої освіти, так і процеси становлення компетентного фахівця, готового до педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я. Відтак набуває актуальності комплексне використання різноспрямованих методологічних підходів. У спрямованості синергетичного, аксіологічного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного методологічних підходів у підготовці майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності враховуються такі чинники: цілісність і можливість оновлення системи медичної освіти на основі біфуркаційних процесів, що відбуваються в освітньому середовищі зокрема і загалом у системі охорони здоров'я; актуалізується формування ціннісних орієнтирів у навчанні та професійному становленні майбутніх магістрів медицини для ефективної професійної та педагогічної діяльності в системі охорони здоров'я; процесуальні аспекти в організації освітньої, професійно-медичної, педагогічної, профілактичної, пропедевтичної, здоров'яформувальної та здоров'язбережувальної діяльності випускників магістратури МЗВО; зосередження уваги на виявленні й підтримці суб'єктності майбутніх магістрів медицини у процесі підготовки до педагогічної діяльності.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у розширенні науково-методологічного забезпечення професійної підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності та розробці навчально-методичних матеріалів для реалізації визначених методологічних підходів.

ЛІТЕРАТУРА

- Асламова, М. (2017). Аксіологічні аспекти виховання морально-етичних якостей майбутнього лікаря. *Витоки педагогічної майстерності. Сер.: «Педагогічні науки», 20, 5–9* (Aslamova, M. (2017). Axiological aspects of education of moral and ethical qualities of the future doctor. *Origins of pedagogical skills. Ser.: "Pedagogical Sciences", 20, 5–9*).
- Батечко, Н. Г. (2012). Синергетичний підхід до підготовки фахівців в умовах магістратури. *Педагогічний процес: теорія і практика, 4, 5–15* (Batechko, N. H. (2012). A synergistic approach to the training of specialists in the conditions of a master's degree. *Pedagogical process: theory and practice, 4, 5–15*).
- Бойко, А. (2012). Суб'єкт-суб'єктні відносини у педагогічному процесі загальноосвітньої і вищої школи. *Педагогічні науки, 54, 5–14* (Boyko, A. (2012). Subject-subject relations in the pedagogical process of secondary and higher schools. *Pedagogical sciences, 54, 5–14*).
- Борщук, Є. М. (2011). Системний підхід і синергетика. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, 21 (1), 344–347* (Borshchuk, Ye. M. (2011). System approach and

- synergy. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine*, 21 (1), 344–347).
- Вовк, С. М. (2019). *Механізми державного управління системними змінами у сфері охорони здоров'я* (дис. ... доктора наук з держ. управл. за спеціальністю 25.00.02). Донецький держ. ун-тет управл. Маріуполь, 492 (Vovk, S. M. (2019). *Mechanisms of state management of systemic changes in the field of health care* (thesis. ... doctor of science from the state management specialty 25.00.02). Donetsk State University of Management Mariupol, 492).
- Вознюк, О. В. (2012). *Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика*. [Монографія]. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 708 (Vozniuk, O. V. (2012). *Pedagogical synergetics: genesis, theory and practice*. Zhytomyr: of the Ivan Franko State University Publ., 708).
- Демінська, Л. О. (2011). Аналіз основних положень аксіологічної науки у філософському та педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 11, 41–45 (Deminska, L. O. (2011). Analysis of the main provisions of axiological science in a philosophical and pedagogical aspect. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 11, 41–45).
- Іонова, О. М. (2011). *Системний та синергетичний підходи у педагогічних дослідженнях*: навч. посіб. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 50 (Ionova, O. M. (2011). *Systemic and synergistic approaches in pedagogical researches education*. Kh.: H. S. Skovoroda KhnPU, 50).
- Кардашевська, Г. Е. (2013). Професійні ціннісні орієнтації майбутніх лікарів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 15, 70–75 (Kardashevskaya, H.E. (2013). Professional value orientations of future doctors. *Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical sciences*, 15, 70–75).
- Медінцев, В. О., & Завгородня, О. В. (2020). Психологічні взаємодії у синтетичних навчальних середовищах. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 78 (4), 2–13 (Myedintsev, V. O., & Zavhorodnya, O. V. (2020). Psychological interactions in synthetic educational environments. *Information technologies and teaching aids*, 78 (4), 2–13).
- Нікогосян, Л. В., & Асєєва, Ю. О. (2012). Аксіологічний підхід у системі професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі. *Наука і освіта*, 4, 33–38 (Nikohosyan, L. V., & Asyeyeva, YU. O. (2012). Axiological approach in the system of professional and pedagogical training of future specialists in the medical field. *Science and education*, 4, 33–38).
- Пономарьов, О. С. (2008). Філософія освіти, синергетика і нова освітня парадигма. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 9. Взято з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ppmb/texts/2008-09/08pasnep.pdf. (Ponomaryov, O. S. (2008). Philosophy of education, synergy and new educational paradigm. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 9. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ppmb/texts/2008-09/08pasnep.pdf).
- Русалкіна, Л. (2017). Комунікативно-діяльнісний підхід як невід'ємний складник іншомовної підготовки майбутніх лікарів. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*, 2, 70–75 (Rusalkina, L. (2017). Communicative-activity approach

as an integral component of foreign language training of future doctors. *Pedagogical innovations: ideas, realities, perspectives*, 2, 70–75).

Свідзинський, А. В. (2008). *Синергетична концепція культури*. Луцьк: Вежа, 696 (Svidzynskyy, A. V. (2008). *Synergistic concept of culture*. Lutsk: Tower, 696).

Свінціцький, А. С. (2013). Здоров'я населення як важливий чинник державотворення та національної безпеки. *Практикуючий лікар*, 2, 7–13 (Svintsitsky, A. S. (2013). Population health as an important factor in state formation and national security. *Practicing physician*, 2, 7–13).

Шатковська, Г. І. (2009). Синергетика як метод дослідження складних відкритих систем. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка*, 15, 328–331 (Shatkovska, H. I. (2009). Synergetics as a method of studying complex open systems. *A collection of scientific works of the Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University*, 15, 328–331).

Innovative Approaches in Medicine. (2020). Boston: Primedia eLaunch.

SUMMARY

Humeniuk Vasyl. Orientation of synergistic, axiological, activity, subject-subject methodological approaches in the training of future masters of medicine for pedagogical activity.

The article summarizes that the problem of training future masters of medicine for teaching activities in modern conditions of active progressive transformations in the system of health care and medical education determines the need to create a scientific basis for the announced process, which involves determining the essence of a set of methodological approaches. It is summarized that the determination of the orientation of methodological approaches in the system of training future masters of medicine for pedagogical activities will make it possible to consider various aspects of the researched process. It is indicated that the implementation of methodological approaches should consider various aspects of both the organization of the educational environment in medical institutions of higher education and the processes of becoming a competent specialist ready for pedagogical activity in the health care system. The theoretical analysis of the scientific source base proved that the researchers devoted their research to various aspects of the methodological support of the educational environment in medical institutions of higher education. The orientation of synergistic, axiological, activity, subject-subject methodological approaches in the training of future masters of medicine for pedagogical activity are specified. The orientation of the synergistic approach considers the integrity and the possibility of updating the medical education system based on the bifurcation processes occurring in the educational environment in particular and in general in the health care system. The formation of value orientations in the education and professional development of future masters of medicine is determined in the context of the implementation of an axiological approach for the effective professional and pedagogical activity of graduates of the master's degree in the health care system. The procedural aspects in the organization of educational, professional medical, pedagogical, preventive, propaedeutic, health-forming and health-preserving activities of future masters of medicine are defined as the basis of the activity approach. Attention is focused on identifying and supporting the subjectivity of future masters of medicine in the process of training for pedagogical activity in the context of the implementation of the subject-subject methodological approach. The prospects for further scientific investigations, which consist in the expansion of scientific and methodological support for the professional training of future masters of medicine for pedagogical activities and the development of educational

and methodical materials for the implementation of defined methodological approaches, have been specified.

Key words: *methodological approaches, masters of medicine, higher medical education, synergistic, axiological, activity, subject-subject approaches, professional training, pedagogical activity.*

UDK 378.14

Fedir Zagura

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

ORCID ID 0000-0002-5889-4399

DOI 10.24139/2312-5993/2022.06/283-290

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PHYSICAL TRAINING TEACHERS: PRINCIPLE OF FLEXIBILITY

The article is devoted to highlighting the results of the analysis of the principle of flexibility application in the professional development of physical training teachers of modern universities. The aim of the study is defined as following: to present the results of the analysis of scientific and pedagogical literature, which highlights various aspects of the research problem. In our research we used methods of theoretical analysis and synthesis of scientific and pedagogical literature, generalization and systematization of knowledge presented in the publications of domestic researchers. The essence of the principle of flexibility is defined, as well as the possibilities of its use in the professional development of physical training teachers are characterized. A conclusion was made about the expediency of using the principle of flexibility in the context of diversifying the educational trajectory of scientific and pedagogical employees; forming the content of professional development programs; application of various forms, methods, and models of professional development of physical training teachers.

Key words: *teacher of physical training; institution of higher education; principles of professional development; principle of flexibility; content of professional development; diversification of forms and methods of professional development; structuring of professional development programs; change of educational trajectory.*

Introduction. The problem of teachers' professional development at different levels of the education system attracts the attention of scientists working in different fields of scientific knowledge. At the beginning of the 21st century, in the context of higher education globalization, the issues of ensuring the quality of education, training a competitive specialist, ready for the challenges of the modern professional environment, are becoming topical. The continuous professional development of higher education institutions' faculty is of a particular significance as far as the effectiveness of their activity directly influences the ensuring of higher education quality.

Analysis of relevant research. As evidenced by the results of the analysis of scientific and pedagogical literature, various aspects of professional development of scientific and pedagogical employees are highlighted in literature. In particular, we determine the professional